

Till
Socialtjänstnämnden

Ansökan om medel för ett utvecklingsarbete i folköls- och tobakstillsynen

Förslag till beslut

Socialtjänstnämnden beslutar att hos länsstyrelsen i Stockholms län ansöka om 125 000 kronor för utvecklingsarbete kring folköls- och tobakstillsynen i Stockholms stad.

Dag Helin

/Peter Carlsten

Sammanfattning

På grund av ändrade bestämmelser i alkohol- och tobakslagarna gäller bl.a. nya regler för försäljning av folköl och tobaksvaror. Med anledning av detta ansöker förvaltningen om utvecklingsmedel hos länsstyrelsen för inköpsstudier i alla stadsdelsområden och fyra utbildningstillfällen under år 2006 för livsmedels- och tobakshandlare i Stockholms stad.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Preventionscentrum Stockholm – Precens.

Bakgrund

2001-07-01 infördes skärpta detaljhandelsbestämmelser i alkohollagen. Detta innebar bland annat en anmälningsskyldighet för alla handlare som ville sälja folköl och en skyldighet att utöva egentillsyn samt att upprätta ett skriftligt egentillsynsprogram. Vidare fick kommunerna möjlighet att ta ut en tillsynsavgift för att finansiera tillsynen. Detta förfarande med tillsynsavgifter har kommunerna tillämpat i årtal angående restaurangtillsynen. Anmälningsskyldigheten var en viktig förutsättning för kommunerna för att kunna upprätta register över den legala folkölsförsäljningen inom närområdet och på så sätt få möjlighet till systematisk tillsyn.

Den löpande tillsynen lades ut på stadsdelsförvaltningarna 2002-01-01. Den ansågs av naturliga skäl höra hemma i stadsdelsförvaltningarnas drogpreventiva arbete eftersom lokalkännedomen och kontakterna till skola, föräldrar, näringsliv och närpolis redan var etablerade. Fältassistenter och andra fältarbetare kunde sålunda med sina kunskaper om närområdet bidra till tillsynens utformning.

Från och med den 1 juli 2005 gäller strängare regler för marknadsföring av tobaksvaror. Huvudregeln är att all tobaksreklam är förbjuden. Anordningar för utomhusreklam vid försäljningsställen (till exempel fasad- och butiksskyltar) som var i bruk den 1 juli 2005 får dock användas till utgången av 2005.

Undantaget från förbudet är

- marknadsföring som är skyddad enligt tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen (till exempel att nämna ett specifikt cigarettmärke i en bok eller visa det i en film),
- marknadsföring som endast består i att tillhandahålla tobaksvaror för försäljning, och
- kommersiella meddelanden inne på försäljningsställen.

Tobaksreklam på Internet är således förbjuden om inte framställningen är skyddad enligt grundlagarna.

Marknadsföring inne på försäljningsställen

Måttfulla kommersiella meddelanden inne på försäljningsställen för tobaksvaror är tillåtna om de inte är påträngande, uppsökande eller uppmanar till bruk av tobak. Det är tillåtet med en återhållen exponering av varumärken som gör det möjligt för kunden att skilja mellan olika varumärken, liksom varu- och prislister. I en butik som även säljer andra varor än tobaksvaror, till exempel en livsmedelsaffär, bör tobaksreklam endast få förekomma på den plats där tobaksvarorna säljs. Annars kan reklamen anses som uppsökande. Reklamskyltarna ska i den omfattning det är möjligt placeras så att de inte syns utifrån.

I förarbetena till lagen anges ytterligare exempel på marknadsföringsåtgärder som är förbjudna enligt tobakslagen. Dessa är bland andra

- rabatter och prissubventioner,
- gåvor och premier,
- gratisutdelning och varuprover,
- reklamtävlingar,
- PR-material, till exempel askkoppar, tändare, parasoller och så vidare.

Även leksaker eller godis som liknar en tobaksvara i syfte att främja försäljning av en tobaksvara omfattas av förbudet. Eftersom tobakslagen endast är tillämplig på tobaksvaror gäller inte heller lagens bestämmelser för exempelvis nikotintuggummin eller tobaksfritt snus.

Utvecklingsarbete

Förvaltningen ansöker om medel för utvecklingsarbete kring folköls- och tobakstillsynsfrågor under 2006. Förvaltningen kan konstatera att de som försäljer folköl och tobaksvaror är skyldiga att bedriva en egentillsyn. Det ska finnas ett för detta ändamål lämpligt program. Förändringarna i tobakslagen har medfört krav på att en dekal med information om 18-års gränsen ska finnas på säljställena.

Utvecklingsarbetet ska bestå i att göra en kartläggning på vilka försäljningsställen som inte uppfyller de nya kraven enligt tobakslagen/alkohollagen. Efter kartläggningen riktas information till de försäljningsställen där brister uppdagats. Informationen ska innehålla en uppmaning på vilket sätt de ska agera för att uppfylla lagens krav och var mer information finns att få. Försäljningsställen ska även erbjudas utbildningsinsats vid fyra planerade utbildningstillfällen

Förvaltningen ska tillsammans med stadsdelsförvaltningarna ta fram dekaler, pennor och informationsbrev kring folköls- och tobaksfrågor.

För att mäta effekterna av utvecklingsarbetet finns ett önskemål att även genomföra inköpsstudier för tobak i samtliga stadsdelsförvaltningar.

Beräknade kostnader:

Inköpsstudie för tobak i alla stadsdelsförvaltningar.....	130 000 kronor
Informationsbrev, brev om utbildning vid fyra tillfällen.....	70 000 kronor
Utbildningskostnad (material, förtäring, lokalkostnad).....	30 000 kronor
Övriga trycksaker, 18 års dekaler, pennor.....	20 000 kronor

För att få medel från länsstyrelsen till olika utvecklingsprojekt krävs att staden står för ett lika stort belopp, enligt 50-50 principen. För att förenkla hanteringen i samband med inköpsstudier för tobak i större skala och övrig hantering garanterar socialtjänstförvaltningen att staden uppfyller kravet om egeninsats genom Preventionscentrum Stockholm. Lönekostnaden för att engagera ungdomarna beräknas till 100 000 kronor och övriga omkostnader beräknas till 30 000 kronor.